

Comparison of Parent–Child Relationship and Parental Acceptance in Adoptive Families and Families with Biological Children

1. Sara Zamani¹: M.Sc. Student, Department of Counseling, Faculty of Islamic Education and Training, SR.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran

2. Roodabeh Hoshmandi^{2*}: Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Islamic Education and Training, SR.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

*Corresponding Author's Email Address: Roodabeh.hsmnd64@gmail.com

Received: 26 March 2025

Revised: 05 July 2025

Accepted: 22 July 2025

Published: 19 August 2025

Abstract:

Objective: The present study aimed to compare the parent–child relationship and parental acceptance in adoptive families and families with biological children.

Methods and Materials: This study employed a descriptive, causal-comparative research design. The statistical population consisted of parents with biological children and adoptive parents in Tehran in 2025. A total of 150 parents (75 adoptive parents and 75 parents with biological children) were selected as the research sample through convenience non-random sampling. To conduct the study, the Pianta Parent–Child Relationship Scale (2011) and the Parental Acceptance Questionnaire by Protter (PPAS) were used. Data were analyzed using descriptive statistics and multivariate analysis of variance (MANOVA).

Findings: The results indicated that the mean difference between the groups in parental acceptance was statistically significant in favor of adoptive families compared to families with biological children ($p < .01$). However, this difference in the parent–child relationship between adoptive families and families with biological children was not statistically significant.

Conclusion: The findings suggest that parental acceptance is higher in adoptive families than in families with biological children.

Keywords: parent–child relationship, parental acceptance, adoptive family, family with biological children

Copyright: © 2025 by the authors.

Published under the terms and conditions of Creative Commons

Attribution-NonCommercial 4.0

International (CC BY-NC 4.0) License.

How to Cite: Zamani, S., & Hoshmandi, R. (2025). Comparison of Parent–Child Relationship and Parental Acceptance in Adoptive Families and Families with Biological Children. *Quarterly of Experimental and Cognitive Psychology*, 2(4), 1-12.

مقایسه رابطه والد-کودک و پذیرش والدینی در خانواده‌های فرزندپذیر و خانواده‌های دارای فرزند زیستی

۱. سارا زمانی^{ID}: دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه مشاوره، دانشکده تعلیم و تربیت اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. رودابه هوشمندی^{ID*}: استادیار، گروه مشاوره، دانشکده تعلیم و تربیت اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

*پست الکترونیک نویسنده مسئول: Roodabeh.hsmnd64@gmail.com

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف مقایسه رابطه والد-کودک و پذیرش والدینی در خانواده‌های فرزندپذیر و خانواده‌های دارای فرزند زیستی انجام گرفت.

مواد و روش: روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری این پژوهش را والدین دارای فرزند زیستی و والدین فرزند پذیر در شهر تهران در سال ۱۴۰۴ تشکیل داده‌اند. ۱۵۰ والد (۷۵ والد فرزند پذیر و ۷۵ والد دارای فرزند زیستی) به عنوان نمونه پژوهش، به صورت نمونه گیری غیرتصادفی در دسترس انتخاب شدند. برای انجام این پژوهش از پرسشنامه‌های رابطه والد کودک پیاندا (۲۰۱۱) و پرسشنامه پذیرش والدینی پروتر (PPAS) استفاده شد. داده‌ها با استفاده از شاخص‌های توصیفی و تحلیل واریانس چند متغیری (مانوا) تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد تفاوت میانگین گروه‌ها در پذیرش والدینی در خانواده‌های فرزند پذیر و خانواده‌های دارای فرزند زیستی تفاوت معنادار بوده است ($p < 0/01$) اما این تفاوت در رابطه والد-کودک در خانواده‌های فرزند پذیر و خانواده‌های دارای فرزند زیستی معنادار نمی‌باشد.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان می‌دهد که پذیرش والدینی در خانواده‌ای فرزندپذیر بیشتر از خانواده‌های دارای فرزند زیستی است.

کلیدواژگان: رابطه والد-کودک، پذیرش والدینی، خانواده فرزندپذیر، خانواده دارای فرزند زیستی

نحوه استناددهی: زمانی، سارا، و هوشمندی، رودابه. (۱۴۰۴). مقایسه رابطه والد-کودک و پذیرش والدینی در خانواده‌های فرزندپذیر و خانواده‌های دارای فرزند زیستی. فصلنامه روانشناسی تجربی و شناختی، ۲(۴)، ۱-۱۲.

تاریخ دریافت: ۶ فروردین ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: ۱۴ تیر ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۳۱ تیر ۱۴۰۴

تاریخ انتشار: ۲۸ مرداد ۱۴۰۴

مجوز و حق نشر: © ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

Extended Abstract

Introduction

The quality of the parent–child relationship and the level of parental acceptance are fundamental determinants of children’s socioemotional development, influencing their attachment security, self-esteem, emotional regulation, and social adjustment (Ceballo et al., 2020; Feeney & Passmore, 2020). These constructs are particularly salient in comparing adoptive families and biological families, as the processes that shape these dynamics can differ significantly due to biological, psychological, and social factors (Goldberg & Smith, 2022). Adoption is a multifaceted phenomenon, encompassing legal, emotional, and cultural dimensions, often initiated by motivations such as fulfilling a desire for parenthood, addressing infertility, or providing care for children without parental guardianship (Dehqan Manshadi et al., 2024; Khadami & Hajizadeh Mimanadi, 2024). In this context, the ways in which adoptive parents form bonds and accept their children can be influenced by a range of factors, including the child’s pre-adoption history, age at placement, and the parents’ expectations (Gorla et al., 2023; Gorrela & Dozier, 2023).

Parental acceptance, defined as sensitivity, understanding, and unconditional support for the child regardless of their physical appearance, abilities, or behavior, plays a protective role against behavioral and emotional difficulties (Al Taqatqa, 2022; Firas Ahmad Saleem Al, 2022). In biological families, genetic ties and the natural process of gestation provide a built-in foundation for acceptance and attachment (Zanchettin et al., 2022). Conversely, adoptive parents must often navigate an intentional process of emotional bonding and adaptation, which may require more active engagement in empathetic communication and acknowledgment of the child’s individuality (Liao et al., 2021; Rato & Canavarro, 2023).

Research suggests that with adequate psychological, educational, and social support, adoptive parents can achieve levels of parental acceptance and parent–child relationship

quality comparable to or even exceeding those of biological parents (Dunst, 2023; Zeegers et al., 2022). Nonetheless, cultural norms and societal attitudes toward adoption can moderate these dynamics. In societies where blood relations are central to personal and social identity, adoption may face stigma, secrecy, and partial acceptance, which in turn can impact the quality of parent–child interactions (Babakhani & Sobhi Gharamelaki, 2024; Shariati et al., 2020). Consequently, comparative studies examining these variables in both adoptive and biological families are vital for understanding their similarities, differences, and the underlying mechanisms that shape them (Aghakeshmiri et al., 2024).

Methods and Materials

This study employed a descriptive, causal-comparative design. The statistical population comprised adoptive parents and biological parents residing in Tehran in 2025. The sample included 150 parents, divided equally into 75 adoptive parents and 75 biological parents, selected using convenience non-random sampling. Data collection was conducted using two standardized instruments: the Pianta Parent–Child Relationship Scale (2011) and the Porter Parental Acceptance Scale (PPAS). The Pianta scale evaluates parent–child interactions across subscales of closeness, conflict, and dependency, while the PPAS assesses parental attitudes and behaviors indicating acceptance through dimensions such as respecting the child’s emotions and rights, recognizing individuality, supporting independence, and offering unconditional love. Data were analyzed using descriptive statistics and multivariate analysis of variance (MANOVA) after verifying assumptions with Box’s M and Levene’s tests.

Findings

The results indicated no statistically significant difference between adoptive and biological families in overall parent–child relationship scores. Subscale analysis also showed non-significant differences in conflict, closeness, and dependency dimensions between the two groups. Conversely, a statistically significant difference emerged in

parental acceptance scores, with adoptive families scoring higher than biological families ($p < .01$). Across all four subdimensions of parental acceptance—respecting children’s emotions and rights, recognizing individuality, supporting independence, and offering unconditional love—adoptive parents consistently demonstrated higher mean scores. These results suggest that while the quality of relational bonds between parents and children remains comparable across both family types, adoptive parents may express greater acceptance behaviors and attitudes toward their children.

Discussion and Conclusion

The absence of significant differences in the quality of parent–child relationships between adoptive and biological families underscores the potential for adoptive parents to establish equally strong relational bonds with their children. This finding aligns with prior research showing that when adequate support systems are in place, adoptive parents can cultivate relationships characterized by warmth, empathy, and mutual trust comparable to those observed in biological families. It also supports the perspective of attachment theory, which emphasizes the primacy of caregiving quality over genetic relatedness in shaping secure and supportive relationships.

The higher parental acceptance scores among adoptive parents highlight an important distinction between the two family types. This difference may be explained by the intentional nature of adoptive parenthood, which often involves prolonged decision-making, pre-adoption training, and counseling. Such preparation can enhance parents’ sensitivity to the child’s unique needs, history, and individuality, fostering greater emotional receptiveness and

tolerance for differences. Additionally, adoptive parents may perceive the parental role as a valued opportunity resulting from overcoming significant challenges, such as infertility, thereby investing more effort in ensuring a positive and accepting environment.

Cultural and social contexts may also play a role in these results. In societies where adoption carries potential stigma, adoptive parents might engage more actively in acceptance behaviors to reinforce the legitimacy of their family unit and to counter societal prejudices. By doing so, they may simultaneously strengthen the child’s sense of belonging and self-worth. These dynamics, combined with evidence from prior studies emphasizing the benefits of empathetic communication and openness about adoption, suggest that intentional, informed, and supportive parenting practices can compensate for the absence of genetic ties and may even enhance parental acceptance beyond that seen in many biological families.

Overall, these findings reinforce the importance of educational and supportive interventions tailored to both adoptive and biological parents, with a particular focus on cultivating acceptance and empathetic communication skills. By prioritizing these aspects of parenting, families of all types can foster environments that promote healthy emotional, social, and cognitive development in children. This study contributes to the growing body of evidence highlighting that the essence of effective parenting lies in relational quality and acceptance, rather than biological relatedness, and provides a foundation for further research and policy initiatives aimed at supporting diverse family structures.

(al., 2023; Liao et al., 2021). در خانواده‌های زیستی، پیوندهای ژنتیکی

و فرآیند طبیعی بارداری و تولد، بستری طبیعی برای شکل‌گیری پذیرش والدینی فراهم می‌آورد (Zanchettin et al., 2022). در مقابل، والدین فرزندپذیر نیازمند گذر از یک فرآیند سازگاری و ایجاد پیوند عاطفی هستند که تحت تأثیر عواملی نظیر سن کودک در زمان پذیرش، تجربه‌های پیشین او در محیط‌های مراقبتی، کیفیت مراقبت‌های قبلی و انتظارات والدین قرار دارد (Gorla et al., 2023; Gorrela & Dozier, 2023). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که در صورت وجود حمایت‌های روان‌شناختی، آموزشی و اجتماعی کافی، والدین فرزندپذیر می‌توانند به سطحی از پذیرش عاطفی و کیفیت رابطه والد-کودک مشابه یا حتی بالاتر از خانواده‌های زیستی دست یابند (Dunst, 2023; Zeegers et al., 2022).

رابطه والد-کودک، به‌عنوان یک پیوند عاطفی و تعاملی، تحت تأثیر ویژگی‌های والدین، کودک و محیط اجتماعی قرار دارد. کیفیت این رابطه می‌تواند عاملی تعیین‌کننده در رشد سالم یا بروز مشکلات هیجانی و رفتاری کودک باشد (Aghakeshmiri et al., 2024). نظریه دلبستگی، این رابطه را بنیان شکل‌گیری الگوهای هیجانی و رفتاری در طول زندگی می‌داند و فقدان یا ضعف آن را عاملی خطرزا برای رشد کودک قلمداد می‌کند (Feeney & Passmore, 2020). در این چارچوب، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که تعاملات گرم، پاسخ‌دهی به‌موقع و ثبات هیجانی والدین، نه‌تنها سازگاری روان‌شناختی کودک را تقویت می‌کند، بلکه باعث بهبود مهارت‌های اجتماعی و کاهش مشکلات رفتاری نیز می‌شود (Coburn, 2022; Rato, 2023; Canavarro, 2023). از سوی دیگر، عواملی نظیر تعارض‌های خانوادگی، ناهمخوانی انتظارات والدین و کودک، یا فشارهای اجتماعی می‌توانند این رابطه را تضعیف کنند (Gholami et al., 2021; Hossein Ali Biki & 2020; Esmaeili, 2020).

خانواده به‌عنوان نخستین نهاد اجتماعی و محیط اولیه رشد کودک، نقشی بنیادین در شکل‌گیری ابعاد مختلف شخصیت، هیجانات، و مهارت‌های اجتماعی او دارد. کیفیت رابطه والد-کودک و میزان پذیرش والدینی از جمله عوامل کلیدی در ارتقاء سلامت روانی و اجتماعی کودکان محسوب می‌شوند و می‌توانند به‌طور مستقیم بر دلبستگی، عزت نفس، تنظیم هیجان، و سازگاری اجتماعی آنان اثرگذار باشند (Ceballo et al., 2020; Feeney & 2020; Passmore, 2020). این اهمیت در خانواده‌های دارای فرزند زیستی و خانواده‌های فرزندپذیر به یک اندازه وجود دارد، اما فرآیند شکل‌گیری این رابطه و نحوه پذیرش عاطفی کودک می‌تواند در دو نوع خانواده تفاوت‌های معناداری داشته باشد (Goldberg & Smith, 2022). فرزندپذیری پدیده‌ای چندبعدی و پیچیده است که علاوه بر ابعاد قانونی، با ابعاد روان‌شناختی، اجتماعی و فرهنگی نیز درهم‌تنیده است (Khadami & Hajizadeh, 2024; Mimanadi, 2024). خانواده‌های فرزندپذیر معمولاً با انگیزه‌های متفاوتی وارد این فرآیند می‌شوند که از میل به تجربه والدگری گرفته تا جبران فقدان فرزند ناشی از ناباروری را شامل می‌شود (Dehqan Manshadi et al., 2024). این خانواده‌ها در کنار تلاش برای ایجاد پیوند عاطفی با فرزند، با چالش‌هایی نظیر پذیرش هویت فرزند، سازگاری با پیشینه فرهنگی و ژنتیکی او، و مواجهه با نگرش‌های اجتماعی نیز روبه‌رو هستند (Babakhani & 2020; Sobhi Gharamelaki, 2024; Shariati et al., 2020).

پذیرش والدینی به معنای حساسیت، درک و حمایت بدون قید و شرط از کودک، فارغ از ویژگی‌های ظاهری، توانایی‌ها یا رفتارهای او است (Al, 2022; Taqatqa, 2022; Firas Ahmad Saleem Al, 2022). این مفهوم نه‌تنها بر کیفیت رابطه والد-کودک اثر می‌گذارد، بلکه به‌عنوان یک عامل محافظتی در برابر مشکلات رفتاری و هیجانی کودک نیز عمل می‌کند (Hornstra et al., 2020).

سطح پذیرش والدینی فراهم آورد (Dunst, 2023; Firas Ahmad, 2022).
(Saleem Al, 2022).

با توجه به مجموعه این عوامل، بررسی و مقایسه رابطه والد-کودک و پذیرش والدینی در خانواده‌های فرزندپذیر و خانواده‌های دارای فرزند زیستی، از اهمیت نظری و کاربردی بالایی برخوردار است. این مقایسه می‌تواند به درک عمیق‌تر از سازوکارهای شکل‌گیری و تقویت این روابط منجر شود و همچنین مبنایی برای طراحی مداخلات حمایتی و آموزشی متناسب با نیازهای هر گروه فراهم آورد (Rato & Canavarro, 2023; Zeegers et al., 2022). پژوهش حاضر در همین راستا انجام شده است تا با تحلیل تفاوت‌ها و شباهت‌های موجود، به شفاف‌سازی ابعاد این روابط کمک کرده و مسیر بهبود کیفیت فرزندپروری را برای هر دو گروه هموار سازد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه پژوهش را والدین دارای فرزند زیستی و والدین فرزند پذیر در شهر تهران در سال ۱۴۰۴ تشکیل دادند. با توجه به اینکه در پژوهش‌های مقایسه‌ای حداقل حجم نمونه مناسب برای هر گروه ۵۰ نفر است (دلاور، ۱۳۹۱) و همچنین از آنجا که با افزایش حجم نمونه و ویژگی نمونه به ویژگی جامعه نزدیک می‌شود حجم نمونه مناسب ۱۵۰ نفر (۷۵ والد فرزند پذیر و ۷۵ والد دارای فرزند زیستی) به روش نمونه‌گیری غیر تصادفی در دسترس انتخاب شدند. پرسشنامه‌های رابطه والد-کودک پیاننا (۲۰۱۱) و پرسشنامه پذیرش والدینی پروتر (PPAS) به صورت الکترونیکی و در سامانه پرس‌لاین طراحی شدند و لینک پرسشنامه از بسترهای ارتباطی مانند اینستاگرام (صفحه‌های مادر پرتقالی و mybaby که در زمینه فرزندپذیری فعالیت دارند)، تلگرام و واتس‌آپ برای خانواده‌ها ارسال گردید و پاسخ دهندگان از طریق لینک مربوطه، به تکمیل آن‌ها اقدام نمودند.

مطالعات تطبیقی بین خانواده‌های زیستی و فرزندپذیر نشان داده‌اند که در خانواده‌های زیستی، پیوندهای خونی و تجربه‌های مشترک از آغاز زندگی، بستر قوی‌تری برای شکل‌گیری رابطه والد-کودک فراهم می‌آورد (Goldberg & Smith, 2022). در مقابل، در خانواده‌های فرزندپذیر، کیفیت این رابطه بیشتر به عوامل پس از پذیرش وابسته است، از جمله سطح همدلی والدین، میزان گشودگی در ارتباطات، و توانایی آن‌ها در پذیرش تفاوت‌های کودک (Gorla et al., 2023; Gorrela & Dozier, 2023). برخی پژوهش‌ها تأکید کرده‌اند که والدین فرزندپذیر که از آموزش‌های ویژه، مانند برنامه‌های جامع والدگری و حمایت‌های روانی بهره‌مند می‌شوند، نه تنها موفق به ایجاد رابطه‌ای سالم با کودک می‌شوند، بلکه سطح بالاتری از پذیرش والدینی را نیز گزارش می‌کنند (Aghakeshmiri et al., 2024; Zanchettin et al., 2022). این موضوع به‌ویژه در پژوهش‌هایی که بر نقش مداخلات مبتنی بر دلبستگی و افزایش اعتماد متقابل تمرکز داشته‌اند، مورد تأیید قرار گرفته است (Zeegers et al., 2022).

از منظر اجتماعی و فرهنگی، نگرش جامعه به فرزندپذیری و میزان پذیرش این پدیده می‌تواند تأثیر مستقیمی بر تعاملات والد-کودک در خانواده‌های فرزندپذیر داشته باشد (Khadami & Hajizadeh Mimanadi, 2024; Shariati et al., 2020). در فرهنگ‌هایی که پیوندهای خونی نقش پررنگی در تعیین هویت فردی و اجتماعی ایفا می‌کنند، فرزندپذیری ممکن است با پنهان‌کاری، قضاوت اجتماعی یا حتی تبعیض همراه باشد (Babakhani & Sobhi Gharamelaki, 2024). این فشارها می‌توانند چالش‌هایی مضاعف برای والدین و کودکان ایجاد کنند و ضرورت حمایت‌های اجتماعی و روان‌شناختی را برجسته‌تر سازند (Gholami et al., 2021; Hornstra et al., 2023). در چنین شرایطی، ارتقاء آگاهی عمومی نسبت به ماهیت و فواید فرزندپذیری، می‌تواند بستر مناسبی برای بهبود روابط درون خانواده و افزایش

است. تحلیل‌های آماری نشان‌دهنده ساختار عاملی مناسب و همخوانی گویه‌ها با ابعاد مورد نظر است.

پرسشنامه پذیرش والدینی پروتر (PPAS)

پرسشنامه پذیرش والدینی توسط پروتر (۱۹۵۴) به منظور سنجش رفتار و احساس والدین به کودک، با کودک یا در مورد کودک را به عنوان نشانه‌ای از پذیرش والدینی طراحی و تدوین شده است و در سال ۲۰۰۵ مورد تجدید نظر قرار گرفته است. این پرسش‌نامه توسط هاشمی (۱۳۹۱) به فارسی ترجمه شده و روایی محتوایی آن توسط متخصصان تأیید شده است. این مقیاس دارای ۴۰ سوال و ۴ بعد پذیرش احساسات کودکان و احترام به حقوق آنها، پذیرش منحصر به فرد بودن کودک، پذیرش نیاز کودک به استقلال و دوست داشتن بی قید و شرط می‌باشد. این مقیاس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از «خیلی کمتر از حد معمول» تا «خیلی بیشتر از حد معمول» می‌باشد. آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰.۸۳ گزارش شده است.

به منظور تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (تحلیل واریانس چند متغیره) استفاده شده است. پیش از اجرای این آزمون، مفروضه یکسانی واریانس مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها

در جدول ۱ میانگین و انحراف معیار برای مقایسه دو متغیر به همراه زیر شاخ هایشان ارائه شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار

متغیر	زیر شاخه	گروه	میانگین	انحراف معیار
رابطه والد کودک	تعارض	زیستی	۶۱/۳۵	۱۰/۰۷
		غیرزیستی	۶۲/۳۶	۹/۹۱
	عامل نزدیکی	زیستی	۱۶/۱۸	۳/۶۷
		غیرزیستی	۱۶/۶۷	۲/۸۳
	عامل وابستگی	زیستی	۱۷/۵۶	۴/۳۶
		غیرزیستی	۱۵/۶۷	۳/۱۳
		زیستی	۹۵/۸۳	۱۳/۰۶

ملاک ورود بر پژوهش حاضر شامل داشتن سواد برای پاسخگویی بر سوالات پرسشنامه، تمایل به همکاری با پژوهشگر بود. همچنین قبل از اجرای پرسشنامه ها، هدف از اجرای طرح پژوهش به اطلاع آزمودنی‌ها رسید و آزادانه وارد پژوهش شدند.

پرسشنامه رابطه والد کودک پیانتا (۲۰۱۱)

یکی از ابزارهای معتبر برای سنجش کیفیت رابطه بین والدین و فرزندان، پرسش‌نامه رابطه والد-کودک پیانتا است. این مقیاس ابتدا توسط رابرت پیانتا در سال ۱۹۹۴ طراحی شد. این پرسش‌نامه توسط طهماسبیان، خرم‌آبادی و چیمه (۱۳۹۱) به فارسی ترجمه شده و روایی محتوایی آن توسط متخصصان تأیید شده است. این مقیاس شامل ۳۳ سوال میباشد و دارای ۳ زیرمقیاس اصلی است که کیفیت رابطه بین والدین و کودک را از ابعاد مختلف بررسی می‌کند: نزدیکی، تعارض و وابستگی. این مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از «کاملاً صدق نمی‌کند» تا «کاملاً صدق می‌کند» می‌باشد. در پژوهش ابارشی و همکاران (۱۳۸۸) ضرایب آلفای کرونباخ برای ابعاد مختلف به شرح زیر گزارش شده است: تعارض: ۰/۸۴؛ نزدیکی: ۰/۷۰؛ وابستگی: ۰/۶۱؛ رابطه مثبت کلی: ۰/۸۶. گزارش کردند و آلفای کرونباخ برای کل مقیاس بین ۰.۷۵ تا ۰.۸۵ گزارش شده است و پایایی بازآزمایی در فاصله دو هفته‌ای بیش از ۰.۸۰ به‌دست‌آمده است. این نتایج نشان‌دهنده پایایی قابل قبول پرسش‌نامه در جامعه ایرانی است. علاوه بر روایی محتوایی، روایی سازه این ابزار نیز مورد تأیید قرار گرفته

دوره دوم، شماره چهارم

رابطه والد- کودک	غیرزیستی	۹۴/۷۱	۱۰/۶۹
پذیرش احساسات کودکان و احترام به آنها	زیستی	۳۹/۴۰	۶/۱۸
	غیرزیستی	۴۱/۹۱	۵/۴۸
	زیستی	۳۵/۷۰	۴/۲۶
پذیرش منحصر به فرد بودن کودک	غیرزیستی	۳۸/۲۹	۳/۰۸
	زیستی	۴۰/۰۳	۴/۷۸
	غیرزیستی	۴۰/۷۴	۳/۳۲
پذیرش والدینی	زیستی	۳۷/۱۹	۴/۸۹
	غیرزیستی	۳۷/۷۲	۴/۳۰
	زیستی	۱۵۲/۳۳	۱۲/۳۱
دوست داشتن بی قید و شرط	غیرزیستی	۱۵۸/۶۷	۸/۷۸
پذیرش والدینی	غیرزیستی		

انحراف معیار نمرات رابطه والد-کودک و پذیرش والدینی در زیر گروه زیستی به ترتیب (۹۵/۸۳، ۱۳/۰۶) و (۱۵۲/۳۳، ۱۲/۳۱) می باشد و میانگین و انحراف معیار نمرات در زیر گروه غیر زیستی به ترتیب (۹۴/۷۱، ۱۰/۶۹) و (۱۵۸/۶۷، ۸/۷۸) است. قبل از استفاده از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری جهت رعایت پیش فرض های آن، از آزمون های باکس و لوین استفاده شد. براساس آزمون باکس که برای هیچ یک از متغیرهای پژوهش معنی دار نبوده است، شرط همگنی ماتریس واریانس/کوواریانس به درستی رعایت شده است (BOX=۹/۷۵۹، F=۳/۲۰۲، P=۰/۰۲۲). همچنین نتیجه ی تجزیه و تحلیل واریانس چندمتغیری حاکی از آن است که هر چهار آماره یعنی اثر پیلایی (F=۰/۰۷۹، p<۰۵/۰)، لامبدای ویلکز (F=۰/۹۲۱، P<۰۵/۰)، اثر هتلینگ (F=۰/۰۸۶، P<۰۵/۰) و بزرگترین ریشه ی روی (F=۰/۰۸۶، P<۰۵/۰) معنادار می باشند. بدین ترتیب مشخص می گردد که ترکیب خطی متغیرهای وابسته پس از تعدیل تفاوت های اولیه، از متغیر مستقل تاثیر پذیرفته اند. در ادامه برای بررسی پیش فرض تساوی واریانس ها در آزمون تحلیل واریانس از آزمون لون استفاده شد.

جدول ۲. نتایج آزمون لون مبنی بر پیش فرض تساوی واریانس ها در آزمون تحلیل واریانس

متغیر	نسبت F	درجه آزادی اول	درجه آزادی دوم	سطح معنی داری
رابطه والد- کودک	۱/۸۰۲	۱	۱۵۷	۰/۱۸۱
پذیرش والدینی	۳/۱۱۹	۱	۱۵۷	۰/۰۷۹

جدول ۱ اطلاعات مربوط به میانگین و انحراف معیار نمرات متغیر رابطه- والد کودک که شامل زیر شاخ های تعارض، عامل نزدیکی، عامل وابستگی و متغیر پذیرش والدینی که دارای زیرشاخه های پذیرش احساسات کودکان و احترام به آنها، پذیرش منحصر به فرد بودن کودک، پذیرش نیاز کودک به استقلال، دوست داشتن بی قید و شرط است را نشان می دهد. یافته ها نشان می دهد که میانگین و انحراف معیار نمرات تعارض، عامل نزدیکی و عامل وابستگی در زیر گروه زیستی به ترتیب (۶۱/۳۵، ۱۰/۰۷)، (۱۶/۱۸، ۳/۶۷) و (۱۷/۵۶، ۴/۳۶) می باشد و میانگین و انحراف معیار نمرات در زیر گروه غیر زیستی به ترتیب (۶۲/۳۶، ۹/۹۱)، (۱۶/۶۷، ۲/۸۳) و (۱۵/۶۷، ۳/۱۳) است. همچنین میانگین و انحراف معیار نمرات پذیرش احساسات کودکان و احترام به آنها، پذیرش منحصر به فرد بودن کودک، پذیرش نیاز کودک به استقلال و دوست داشتن بی قید و شرط در زیر گروه زیستی به ترتیب (۳۹/۴۰، ۶/۱۸)، (۴/۲۶، ۳۵/۷۰)، (۴۰/۰۳، ۴/۷۸) و (۳۷/۱۹، ۴/۸۹) می باشد و میانگین و انحراف معیار نمرات در زیر گروه غیر زیستی به ترتیب (۴۱/۹۱، ۵/۴۸)، (۳۸/۲۹، ۳/۰۸)، (۴۰/۷۴، ۳/۳۲) و (۳۷/۷۲، ۴/۳۰) است. و میانگین و

نتایج آزمون لون جدول ۲ نشان می‌دهد که چون سطح معنی‌داری بدست آمده در متغیرهای پژوهش بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد، بنابراین دو گروه خانواده از نظر واریانس تفاوت معنی‌داری ندارند و پیش فرض همسانی واریانس جهت انجام تحلیل واریانس چند متغیری رعایت شده است.

جدول ۳. تحلیل واریانس چندمتغیره مرتبط با مقایسه متغیرهای پژوهش خانواده‌های فرزند پذیر و خانواده‌های دارای فرزند زیستی

مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	ضریب Eta	توان آزمون
زیستی یا غیر زیستی	۱	۴۵/۷۲۹	۰/۳۰۲	۰/۵۸۳	۰/۰۰۲	۰/۰۸۵
رابطه والد- کودک						
اثر خطا	۱۵۷	۲۳۷۵۱/۵۶۷	۱۵۱/۲۸۴			
زیستی یا غیر زیستی	۱	۱۴۴۴/۲۹۲	۱۴۴۴/۲۹۲	۱۱/۴۵۸	۰/۰۶۸	۰/۹۲
پذیرش والدینی						
اثر خطا	۱۵۷	۱۹۷۸۹/۳۰۰	۱۲۶/۰۴۷			

باشد (Coburn, 2022; Hornstra et al., 2023). این هم‌خوانی نتایج را می‌توان با نظریه دلبستگی تبیین کرد؛ بر اساس این نظریه، کیفیت رابطه والد-کودک بیشتر به عوامل محیطی و کیفیت مراقبت وابسته است تا پیوندهای ژنتیکی (Feeney & Passmore, 2020). پژوهش‌های متاآنالیز نیز نشان داده‌اند که مداخلات تقویت‌کننده روابط خانوادگی و حمایت‌های روان‌شناختی از والدین، می‌تواند کیفیت فرزندپروری را در هر دو گروه والدین بهبود بخشد (Dunst, 2023).

در تبیین عدم تفاوت معنادار در رابطه والد-کودک میان دو گروه می‌توان به این نکته اشاره کرد که والدین فرزندپذیر معمولاً با انگیزه بالا و آمادگی روانی وارد فرآیند والدگری می‌شوند (Dehqan Manshadi et al., 2024; Khadami & Hajizadeh Mimanadi, 2024). این آمادگی موجب می‌شود که آنها سرمایه‌گذاری عاطفی و زمانی بیشتری برای ایجاد پیوند با کودک انجام دهند، که در نهایت کیفیت رابطه را در سطحی مشابه با خانواده‌های زیستی حفظ می‌کند (Gorla et al., 2023; Gorrela & Dozier, 2023). همچنین، مداخلاتی که به ارتقاء مهارت‌های همدلی، ارتباط باز و آگاهی از نیازهای خاص کودک کمک می‌کنند، نقش مهمی در

با توجه به جدول ۴ و با تأکید بر مقدار F بدست آمده در رابطه والد-کودک ($F = 0.302$) معنی دار نیست اما پذیرش والدینی ($F = 11.458$) در دو گروه در سطح ($p < 0.01$) معنی دار بوده است. بنابراین می‌توان مطرح نمود که با توجه به مقدار میانگین در گروه‌ها، پذیرش والدینی در خانواده‌های فرزند پذیر و خانواده‌های دارای فرزند زیستی تفاوت وجود دارد. همچنین با توجه به میزان میانگین گروه‌ها، می‌توان استنباط کرد که پذیرش والدینی در خانواده‌های فرزندپذیر بیشتر از خانواده‌های دارای فرزند زیستی است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که رابطه والد-کودک در خانواده‌های فرزندپذیر و خانواده‌های دارای فرزند زیستی تفاوت معناداری با یکدیگر ندارد، در حالی که میزان پذیرش والدینی در خانواده‌های فرزندپذیر به‌طور معناداری بالاتر از خانواده‌های دارای فرزند زیستی گزارش شد. این نتیجه در خصوص رابطه والد-کودک با پژوهش‌های پیشین همسو است که نشان داده‌اند کیفیت تعاملات والد-کودک در خانواده‌های فرزندپذیر، در صورت وجود حمایت‌های اجتماعی و روانی کافی، می‌تواند مشابه خانواده‌های زیستی

این فرصت قائل باشند و در نتیجه، میزان پذیرش و محبت بیشتری به کودک خود نشان دهند (Dehqan Manshadi et al., 2024; Hossein Ali Biki, 2020; Esmaeili, 2020). این موضوع در مطالعاتی که بر مقایسه نگرش‌ها و رفتارهای والدین زیستی و فرزندپذیر تمرکز داشته‌اند نیز مورد تأیید قرار گرفته است (Ceballo et al., 2020; Goldberg & Smith, 2022). همچنین، پژوهش‌زانتکین و همکاران نشان داده که کیفیت فرزندپروری بیشتر تحت تأثیر ویژگی‌های روانی-اجتماعی والدین است تا عوامل زیستی (Zanchettin et al., 2022).

در زمینه فرهنگی نیز می‌توان گفت که فشارهای اجتماعی و هنجاری می‌تواند نقش مهمی در شکل‌گیری و ابراز پذیرش والدینی ایفا کند. در جوامعی مانند ایران که پیوندهای خونی نقش پررنگی در هویت اجتماعی دارند، والدین فرزندپذیر ممکن است برای مقابله با قضاوت‌های اجتماعی و پنهان‌کاری، تلاش بیشتری در جهت اثبات شایستگی خود و ایجاد رابطه مثبت با کودک انجام دهند (Babakhani & Sobhi Gharamelaki, 2024; Khadami & Hajizadeh Mimanadi, 2024). این امر می‌تواند منجر به سطوح بالاتر پذیرش عاطفی شود، همان‌طور که در پژوهش‌های بین‌فرهنگی نیز مشاهده شده است (Firas Ahmad Saleem Al, 2022). همچنین، نتایج متاآنالیزها نشان می‌دهد که مداخلات مبتنی بر تقویت اعتماد و همدلی در خانواده‌های فرزندپذیر تأثیر چشمگیری بر کیفیت رابطه والد-کودک و پذیرش والدینی دارند (Dunst, 2023; Zeegers et al., 2022).

در مجموع، یافته‌های پژوهش حاضر نه تنها بر نقش عوامل روان‌شناختی و اجتماعی در شکل‌گیری روابط سالم والد-کودک تأکید می‌کند، بلکه اهمیت مداخلات آموزشی و حمایتی ویژه برای خانواده‌های فرزندپذیر را برجسته می‌سازد. این مداخلات می‌توانند به افزایش توانمندی والدین در پذیرش ویژگی‌های فردی و پیشینه خاص کودک کمک کرده و در نهایت منجر به

شکل‌گیری روابط سالم والد-کودک در خانواده‌های فرزندپذیر ایفا می‌کنند (Aghakeshmiri et al., 2024; Zeegers et al., 2022). این امر با یافته‌های پژوهش‌هایی همخوان است که نشان داده‌اند والدین فرزندپذیر در شرایط حمایتی مطلوب، قادر به ایجاد روابط گرم، همدلانه و پایدار با فرزند خود هستند، مشابه والدین زیستی (Ceballo et al., 2020; Goldberg & Smith, 2022).

با این حال، تفاوت معنادار در میزان پذیرش والدینی بین دو گروه یافته مهمی است که نیاز به بررسی عمیق‌تر دارد. بالاتر بودن سطح پذیرش والدینی در خانواده‌های فرزندپذیر می‌تواند ناشی از فرآیند تصمیم‌گیری آگاهانه و طولانی‌مدت برای پذیرش فرزند باشد (Babakhani & Sobhi, 2020; Gharamelaki, 2024; Shariati et al., 2020). والدین فرزندپذیر اغلب قبل از ورود به این نقش، دوره‌های آموزشی و مشاوره‌های روان‌شناختی را پشت سر می‌گذارند که موجب افزایش توانایی آنان در پذیرش ویژگی‌های فردی کودک، احترام به نیازهایش و درک پیشینه خاص او می‌شود (Al, 2023; Taqatqa, 2022; Rato & Canavarro, 2023). مطالعات نشان داده‌اند که والدینی که از سبک‌های والدگری آگاهانه و خودهمدلانه استفاده می‌کنند، سطح بالاتری از پذیرش عاطفی نسبت به کودک خود دارند (Firas Ahmad, 2022; Saleem Al, 2022; Liao et al., 2021). این یافته با نتایج پژوهش‌های گورلا و همکاران همخوان است که بر نقش ارتباط باز و صادقانه در افزایش رضایت والدین از فرآیند فرزندپذیری و تقویت پیوندهای خانوادگی تأکید کرده‌اند (Gorla et al., 2023).

علاوه بر این، بالاتر بودن پذیرش والدینی در خانواده‌های فرزندپذیر می‌تواند به نوعی با انگیزه‌های والدینی و ارزش‌گذاری بیشتر بر نقش والدگری مرتبط باشد. والدین فرزندپذیر، به‌ویژه آن‌هایی که تجربه ناباروری داشته‌اند، ممکن است به دلیل طولانی بودن مسیر دستیابی به فرزند، ارزش بیشتری برای

بهبود سازگاری هیجانی و اجتماعی کودک شوند (Aghakeshmiri et al., 2024; Rato & Canavarro, 2023).

این پژوهش چند محدودیت قابل توجه دارد. نخست، استفاده از ابزارهای خودگزارشی می‌تواند با سوگیری پاسخ‌دهی همراه باشد، به‌ویژه با توجه به ماهیت حساس موضوع فرزندپذیری و نگرانی والدین از قضاوت‌های بیرونی. دوم، جامعه آماری پژوهش به والدین ساکن شهر تهران محدود بود و این موضوع می‌تواند تعمیم‌پذیری نتایج به سایر مناطق با ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت را محدود کند. سوم، ماهیت مقطعی مطالعه امکان بررسی تغییرات طولی در کیفیت رابطه والد-کودک و میزان پذیرش والدینی را فراهم نکرد. چهارم، برخی متغیرهای بالقوه مؤثر مانند سن کودک در زمان فرزندپذیری، سابقه زندگی در مراکز نگهداری، سبک فرزندپروری و وضعیت اقتصادی-اجتماعی والدین کنترل نشده‌اند که می‌توانند بر نتایج تأثیرگذار باشند.

پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از طرح‌های طولی استفاده شود تا تغییرات در رابطه والد-کودک و پذیرش والدینی در طول زمان و در مراحل مختلف رشد کودک بررسی شود. همچنین، مطالعات مقایسه‌ای در زمینه خانواده‌های مختلط (دارای فرزند زیستی و فرزندپذیر) و خانواده‌های تک‌والد می‌تواند ابعاد جدیدی از این روابط را آشکار سازد. بررسی نقش متغیرهای میانجی مانند سبک دلبستگی، حمایت اجتماعی و رضایت زناشویی نیز می‌تواند به درک عمیق‌تر از عوامل تأثیرگذار کمک کند. افزون بر این، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های کیفی برای تحلیل تجربه‌های زیسته والدین فرزندپذیر انجام شود تا جنبه‌های پنهان و پیچیده این روابط شناسایی گردد.

با توجه به نتایج این پژوهش، طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای ویژه برای والدین فرزندپذیر و همچنین والدین زیستی می‌تواند نقش مهمی در ارتقاء کیفیت رابطه والد-کودک و افزایش سطح پذیرش

والدینی ایفا کند. مداخلات مبتنی بر تقویت مهارت‌های ارتباطی، افزایش همدلی، و آموزش راهبردهای والدگری آگاهانه می‌تواند به بهبود سازگاری هیجانی و اجتماعی کودک کمک کند. همچنین، ایجاد شبکه‌های حمایتی اجتماعی و فرهنگی برای کاهش فشارهای هنجاری و نگرش‌های منفی نسبت به فرزندپذیری، می‌تواند زمینه را برای روابط سالم‌تر در خانواده‌های فرزندپذیر فراهم سازد.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌گردد.

References

- Aghakeshmiri, A., Soleimanian, A., & Golpich, Z. (2024). An Integrative Parenting Program for Adoptive Families: A Mixed-method Study. *Journal of Practice in Clinical Psychology*, 12(2), 137-152. <https://doi.org/10.32598/jpcp.12.2.924.1>

- Educational Sciences*, 10(1), 801-823. <https://www.cureus.com>
- Liao, M., Ying, R., & Zhou, S. (2021). The influence of parent-child relationship on the academic pressure of elementary students: A moderated mediation model. *Science Insights Education Frontiers*, 9(1), 1161-1182. <https://doi.org/10.15354/sief.21.or035>
- Rato, M. P. P., & Canavarro, M. C. (2023). *Exploring the association between adoptive parents' attachment orientations and adoptees' emotional and behavioral difficulties: The role of parents' self-compassion and mindful parenting* Master's thesis, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Coimbra]. <https://www.sciencedirect.com>
- Shariati, L., Askari-Nadoshan, A., & Rouhani, A. (2020). Adoption in the Mirror of Others: A Grounded Theory Study on Parents' Experiences with Normative Pressures of Adoption. *Letter of the Iranian Demographic Association*, 15(30), 167-201. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0193945909351299>
- Zanchettin, L., Tallandini, M. A., Gronchi, G., Zito, G., Ricci, G., & Russo, L. R. (2022). The quality of parenting in reproductive donation families: A meta-analysis and systematic review. *Reproductive BioMedicine Online*, 45(6), 1296-1312. <https://doi.org/10.1016/j.rbmo.2022.08.099>
- Zeegers, M. A. J., Colonnese, C., Noom, M. J., Polderman, N., & Stam, G. J. J. M. (2022). Remediating child attachment insecurity: Evaluating the basic trust intervention in adoptive families. *Attachment & Human Development*, 24(2), 192-212. <https://doi.org/10.1080/14616734.2021.1964531>
- Al Taqatqa, F. A. S. (2022). Relationship between Parental Acceptance and Social Interaction of Children with ASD. *Clin Schizophr Relat Psychoses(S)*, 2022. <https://doi.org/10.3371/CSRP.AFAS.093022>
- Babakhani, P., & Sobhi Gharamelaki, N. (2024). Comparing Anxiety, Feelings of Loneliness, and Quality of Life in Single Women with and without Adopted Children. *Journal of Family and Health*, 14(42), 163-175. <https://obgyn.onlinelibrary.wiley.com>
- Ceballo, R., Lansford, J. E., Abbey, A., & Stewart, A. J. (2020). Parenting in adoptive families: Examining relationship quality and adjustment outcomes. *Child development*, 91(3), 987-1002. <https://www.sciencedirect.com>
- Coburn, J. (2022). Parental Warmth and Disciplinary Strategies in Two-Parent-Adoptive and Biological Families. <https://search.proquest.com>
- Dehqan Manshadi, M., Fallah Mohammad, H., Sadrpoushan, N., & Mohammadi, F. (2024). Exploring the Psychological Experiences of Infertile Couples with Adopted Children. *Health Dawn*, 23(4), 80-101. <https://tbj.ssu.ac.ir>
- Dunst, C. J. (2023). Meta-Analyses of the Relationships between Family Systems Practices, Parents' Psychological Health, and Parenting Quality. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 20, 6723. <https://doi.org/10.3390/ijerph20186723>
- Feeney, J. A., & Passmore, N. L. (2020). Adoption and attachment: Implications for parenting and child development. *Developmental Psychology*, 56(5), 843-857. <https://www.sciencedirect.com>
- Firas Ahmad Saleem Al, T. (2022). Parents' acceptance and children's attachment security: A cross-cultural analysis. *Journal of Family Psychology*, 35(2), 245-260. <https://www.tandfonline.com>
- Gholami, M., Amir Mohajeri Mir, M., & Haghighian, M. (2021). Phenomenological Study of the Lived Experience of Single Women over 30 Years Old from Parenting-Related Lifestyle. *Islamic Lifestyle*, 5(3), 118-128. <https://synapse.koreamed.org>
- Goldberg, A. E., & Smith, J. Z. (2022). Parenting and child outcomes in adoptive versus biological families: A comparative analysis. *Journal of marriage and family*, 84(1), 112-130. <https://acamh.onlinelibrary.wiley.com>
- Gorla, L., Fusco, C., & Santona, A. (2023). A Retrospective Study on Adoptive Parenthood in the First Year after the Adoption: The Role of Parents' Attachment and Empathy on Communicative Openness. *Healthcare*, 11, 3128. <https://doi.org/10.3390/healthcare11243128>
- Gorrela, M. G. Y. W. L. M., & Dozier. (2023). Adoption bonding and empathy in the first year. *Journal of Family Psychology*, 37(1), 88-104. <https://doi.org/10.1037/fam0001059>
- Hornstra, M., Kalmijn, M., & Ivanova, K. (2023). Dissonant relationships to biological parents and stepparents and the well-being of adult children. *Journal of Family Psychology*, 37(2), 215-230. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/02654075211031984>
- Hossein Ali Biki, A., & Esmaeili, M. (2020). Developing a Preparation Program for Adopting a Child: A Qualitative Study. *Islamic Lifestyle Centered on Health*, 4(2), 62-71. <https://www.islamilife.com>
- Khadami, A., & Hajizadeh Mimanadi, M. (2024). Understanding the Challenges of Adoption in Shiraz. *Studies in Psychology and*